

HANDLÄGGARE/ENHET
Arbetslivsenheten
Sofie Rehnström

DATUM
2014-10-20

DIARIENUMMER
20140265

ERT DATUM
2014-06-27

ER REFERENS
A2014/2170/ARM

Arbetsmarknadsdepartementet
Mäster Samuelsgatan 70
103 33 Stockholm

LOs yttrande över utredningen "Visselblåsare – stärkt skydd för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden" (SOU 2014:31)

Landsorganisationen har tagit del av utredningen och lämnar följande yttrande.

LOs ställningstagande

LO anser att det finns ett behov av en arbetsrättslig lagstiftning som skyddar arbetstagare som slår larm. LO anser dock att utredningens lagförslag inte uppnår önskvärd skyddsnivå och att utformningen av förslaget, som innebär att en mängd svårtolkade juridiska begrepp ska bedömas, leder till att förslaget torde vara svårt att tillämpa för arbetstagare och arbetsgivare.

LOs synpunkter

I ett allt mer pressat arbetsliv är det viktigt att de anställda förs larma om missförhållanden på arbetsplatsen, inte bara för de anställdas skull utan även utifrån samhällsintresset. Den lagstiftning som finns i Norge om rätt att varsla om "kritikvärdiga förhållanden" (beskrivs på sid. 156 ff) är enligt LOs uppfattning en modell att ta efter. Begreppet "kritikvärdiga förhållanden" har i praxis tolkas relativt generöst till arbetstagarnas fördel. De anställda har alltid rätt att larma internt och till myndigheter och larmet ska ske på försvarligt sätt. Syftet med lagstiftningen är att signalera att det både är lagligt och önskvärt att larma.

Utredningens lagförslag innebär att repressalieförbudet gäller alla arbetsledningsåtgärder vilket i praktiken betyder en förstärkning av nuvarande rättsläge, där skyddet endast består av prövning av saklig grund i uppsägningsärenden. Det är en viktig och välkommen förbättring. LO välkomnar också att lagstiftningen gjorts semi-dispositiv även om det

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

historiskt sätt visat sig svårt att träffa avtal på områden som detta. Med en skarp lagstiftning skulle möjligheterna att träffa branschavtal i frågan vara god. Det nuvarande förslaget bedömer LO ligga på en för låg skyddsnivå för att avtalsvägen ska vara framkomlig.

Kravet på att skyddet endast träder in vid allvarliga missförhållanden, och de kriterier som uppställs för bedömning av om så är fallet, gör att lagens tillämpningsområde riskerar bli mycket smalt. LO föreslår istället att kravet i 1 § ska vara missförhållanden. LO anser vidare att interna larm, larm till myndigheter och larm till facklig organisation alltid ska falla under lagens skydd. Vidare måste skrivningen i 4 § sista stycket om att arbetsgivaren måste vara bunden av kollektivavtal med den arbetstagarorganisation som den anställde larmar till tas bort. Den anställde ska kunna vända sig till sin fackliga organisation även om förbundet inte är bundet av kollektivavtal med arbetsgivaren. Ofta är det i företag utan kollektivavtal som skyddsbehovet är som störst.

I 5 § regleras vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att arbetstagaren ska vara skyddad vid externa larm (som i förslaget innefattar offentliggörande och larm till myndigheter). Att kraven ställs högre vid offentliggörande har LO förståelse för. Viktigt är att larm till myndigheter alltid skyddas av lagen. Bestämmelsen bör därför under alla omständigheter endast gälla vid offentliggörande.

LO är positiv till den del av förslaget som innebär att den som tar emot larm inte obehörigen får röja uppgifter om larmarens identitet (7 §) och även till förslaget om lätnad av arbetstagarens bevisbörda (11 §).

LO anser att det är viktigt att lagstiftaren tydligt signalerar att det är viktigt att de anställda vågar larma om missförhållanden. Självklart till skydd för arbetstagarnas situation på arbetsplatsen men också med hänsyn till medborgarnas intressen och deras hälsa och säkerhet. Med de av LO föreslagna förstärkningarna anser LO att lagförslaget bör kunna uppfylla det syftet.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Karl-Petter Thorwaldsson

Sofie Rehnström